

Úmysly mší svatých od 20. prosince 2004 do 16. ledna 2005

M - městský kostel sv. Jana Nepomuckého na náměstí V - kaple sv. Anny ve Voltuši

R - farní kostel Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále

Ranní mše sv. R: Ne 8.30 hodin

Večerní mše sv. M: Út - So 17.30 hodin

V: Pá 16.30 hodin

Po 20.12.	mše sv. není	Po 3.1.	mše sv. není
Út 21.12. M	Na dobrý úmysl	Út 4.1. M	Na dobrý úmysl
St 22.12. M	Na dobrý úmysl	St 5.1. M	Za Josefu Hockeyovou
Čt 23.12. M	Za rodinu Vočkovu	Čt 6.1. M	Za rodinu Holanovu
Pá 24.12. M v 15.30 h R ve 22.00 h	Za † Emanuela a Boženu Hajerovy a syna Emanuela Za † Jakuba Jana Rybu a jeho rodinu	Pá 7.1. V M	Na dobrý úmysl Prosba za Boží pomoc a ochranu pro celý rod v novém roce
So 25.12. R	Za † Josefa a Marii Suškovy, syna a celý rod	So 8.1. M	Na dobrý úmysl
Ne 26.12. R	Za † Marii a Petra Brindzovy, syny Juraje a Michala a obojí rodiče	Ne 9.1. R	Za farnosti
Po 27.12.	mše sv. není	Po 10.1.	mše sv. není
Út 28.12. M	Na dobrý úmysl	Út 11.1. M	Za manžele Františka a Miladu Češkovy a † členy rodiny Češků, Stupků a Halíků
St 29.12. M	Na dobrý úmysl	St 12.1. M	Na poděkování za minulý rok a prosba za požehnání a ochranu v tomto nastávajícím roce
Čt 30.12. M	Na poděkování s prosbou o Boží ochranu a požehnání v novém roce	Čt 13.1. M	Za Rudolfa Tracha a duše v očistci
Pá 31.12. M v 15.30 h	Za † Jaroslava Bečku a jeho rodiče	Pá 14.1. V M	Na dobrý úmysl Za Slavomíra, Františka a Jana Kovařkovy
So 1.1. R	Za farnosti	So 15.1. M	Za Karla Vránu a duše v očistci
Ne 2.1. R	Na dobrý úmysl	Ne 16.1. R	Za Miloslava Máru a rodinu Šaršovu

FARNÍ ZPRAVODAJ

Římskokatolické farnosti Starý Rožmitál

Číslo 6-7

19. prosince 2004

S vánoční nadějí do nového roku

Zakončení občanského roku je vždy ve stínu oslavy, při které si připomínáme narození našeho Pána. Snad nám těch sedm dní má připomenout omyl mnicha Dionýsia Exigua (500-560 po Kr.), který stanovil náš křesťanský letopočet jako léta od narození Krista. I když je tento letopočet nepřesný, přesto jeho kulatá výročí prožíváme vždy s napětím či neurčitým očekáváním, nebo dokonce s nadějí.

Za několik dnů vstoupíme do dalšího roku třetího tisíciletí. Nějak příliš rychle se přehnal rok, který nám přinesl mnoho dobrého, tak jako každý rok i každé století křesťanské éry, a jenž byl pro některé z nás poznamenán, stejně jako léta ostatní, i mnohým zlem a bolestí. Se stejným kvapem nyní vstupujeme do roku nového, o němž netušíme, jaký bude. Ano, čas letí! Avšak před každou výměnou kalendářů či diářů se nám nenásilnou, spíše něžnou a radostnou formou připomene zrození Toho, který řekl: „Nebojte se!“ Nebojte se, že čas letí, vždyť vás čeká celá věčnost! Nebojte se tolik zla, nepoctivosti, nespravedlnosti a nenávisti, vždyť já odměním každého jak si zaslouží. Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ducha však zabít nemohou. Bojte se ale těch, kteří tělo i ducha mohou uvrhnout do zkázy (srov. Mat. 10,28).

Když máme uši k slyšení, můžeme každým rokem vstupovat s touto nadějí do nového časového úseku našeho života, kterému říkáme rok. Jistě, že jeden bude pro mne ten poslední, ale zároveň to bude můj první rok mé věčnosti. Víra a naděje nechť nás všechny provází celým naším životem. Naděje vánoc ať je startem do každého dalšího roku našeho života. Vděčnost a radost nechť přerůstají v opravdovou lásku k Tomu, který se nám narodil v Betlémě. Tak se radost vánoc může stát stavem naší duše po celý příští rok i po celý náš život.

To Vám všem přeje a snaží se vyprositi Váš duchovní správce

P. Jvo Prokeš

Svátky a slavnosti vánočního období v rožmitálských kostelích

pátek 24. prosince - Štědrý den

15.30 hod. - malá půlnoční - mše svatá v městském kostele sv. Jana Nepomuckého na náměstí se zpěvem koled na závěr

22.00 hod. - vigilie - mše svatá v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále za Jakuba Jana Rybu spojená se slavným provedením České mše vánoční „Hej, mistře“ a zpěvem koled na závěr

sobota 25. prosince - Boží hod vánoční - slavnost Narození Páně

8.30 hod. - mše svatá v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále se zpěvem koled na závěr

neděle 26. prosince - Svátek Svaté rodiny

8.30 hod. - mše svatá v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále se zpěvem koled na závěr

17.00 hod. - provedení České mše vánoční Jakuba Jana Ryby jako duchovní koncert se zpěvem koled na závěr v kostele sv. Jana Nepomuckého na náměstí

pátek 31. prosince - sv. Silvestr, konec občanského roku

15.30 hod. - mše svatá v kostele sv. Jana Nepomuckého na náměstí se zpěvem koled na závěr

sobota 1. ledna 2005 - Slavnost Matky Boží Panny Marie

8.30 hod. - mše svatá v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále se zpěvem koled na závěr

čtvrtek 6. ledna - Slavnost Zjevení Páně, Tří králů

17.30 hod. - mše svatá v kostele sv. Jana Nepomuckého na náměstí se zpěvem koled na závěr

neděle 9. ledna - Svátek Křtu Páně - konec vánočního období

8.30 hod. - mše svatá v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále se zpěvem koled na závěr

Další provedení České mše vánoční Jakuba Jana Ryby

1. ledna 2005 - Nový rok

14.00 hod. v kostele sv. Maří Magdalény v Bohutíně při mši svaté

9. ledna - svátek Křtu Páně

9.45 hod. v kostele sv. Jakuba v Nepomuku u Plzně při mši svaté

Zprávy a oznámení

Mše sv. ve Voltuši

Obvyklé páteční mše sv. v kapli sv. Anny ve Voltuši nebudou slouženy ve dnech 24. a 31. prosince, neboť jejich konání by kolidovalo s vánočními bohoslužbami v městském kostele v Rožmitále pod Třemšínem. Po Novém roce se budou opět pravidelně konat od 16.30 hod. jako doposud.

Obnova manželských slibů o svátku Svaté rodiny

Na svátek Svaté rodiny, v neděli 26. prosince mají manželské páry možnost znovu potvrdit své manželské sliby. V naší farnosti proběhne obnova slibů při mši od 8.30 hod. Zveme všechny manžele, aby si před Bohem připomněli a obnovili svou lásku, úctu a věrnost.

Proč Bůh nemá titul CSc.?

1. Má jenom jednu známou publikaci.
2. Ta je v hebrejštině.
3. Nejsou v ní odkazy na další prameny.
4. Nebyla publikována ve známém vědeckém časopise.
5. Mnozí pochybují o tom, že ji napsal osobně.
6. Je nutno přiznat, že je známá po celém světě - ale co dělal potom?
7. Jeho schopnost týmové práce je velmi omezená.
8. Ostatním vědcům se nepodařilo zopakovat jeho experimenty.
9. Nepožádal etickou komisi o souhlas s experimentováním na lidech.
10. Když se mu jeden pokus nevydařil, pokusil se zahladit stopy utopením pokusných objektů.
11. Jedince, kteří se nechovali podle očekávání, vyřadil z pokusného souboru.
12. Nechodil do přednášek - jenom vzkázal studentům, co si mají prostudovat.
13. Nechal za sebe učit svého syna.
14. První dva studenty vyhodil, protože se naučili něco navíc.
15. I když má jen 10 požadavků, většina studentů v praktickém testu propadne.
16. Konzultace poskytuje jen velmi zřídka, a to ještě na vrcholku hory.

Až totiž bude dán rozkaz,
až zazní archandělův hlas a
Boží polnice, sám Pán
sestoupí z nebe.
Napřed vstanou zemřelí
křesťané... (1Sol 4,16)

Přijde babička za panem farářem a s vážným obličejem mu povídá: „Pane faráři, když dám 50.000 na kostel, budu za to spasená?“ Pan farář se na chvíli zamyslí a pak povídá: „Jestli budete spasena, to s jistotou říct nemohu, ale určitě to můžete zkusit.“

*Ptá se kudlanka nábožná jetele: „Jeteli, proč se nemodlíš?“
„Nechci být spasen.“*

*Otázka: Co je to? Je to černé, šedesát metrů dlouhé a válí se to v příkopě...
Odpověď: „Ožralý“ pohřební průvod.*

Můj Pane, myslím, že na mne můžeš být pyšný. Zatím jsem dnes nezhřešil, nezaklel, neublížil živému tvoru, neměl nemravnou myšlenku ani touhu. Jsem ti za to velice vděčný. Ale za pár minut musím vstávat, a pak asi budu opravdu dost potřebovat tvou pomoc!

Kněz se dostane do skluzu v modlení breviáře, ne a ne to dohnat. Jednou se modlí breviář na zahradě a v tom zafouká silný vítr. Ten mu obrátí listy breviáře o několik stran dopředu. Kněz obrátí oči k nebi a zvolá: „Díky, bez Tebe bych si netroufnul.“

Kněz chválí jednoho ze svých farníků, notorického alkoholika:
„To je pěkné, že jste se zase včera ukázal v kostele.“
„Ach, já, tak v kostele jsem byl taky?“

Po kázání přijde k faráři kostelník a s autoritou školníkům a kostelníkům vlastní ho kárá:
„Dneska jste to kázání nějak odflákl, pane faráři. Dokonce i já jsem mu rozuměl!“

Pak vzal Ježíš své učedníky na horu,
svolal je k sobě a učil je říka:
Blahoslavení chudí duchem,
neboť jejich je království Nebes.
Blahoslavení plačící...
Blahoslavení tiší...
Blahoslavení ti, kdo hladovějí a žízní po
spravedlnosti...
Blahoslavení milosrdní...
Blahoslavení čistého srdce...
Blahoslavení ti, kdo působí pokoj...
Blahoslavení ti, kdo jsou pronásledováni...
Radujte se a jásejte, neboť hojná je
vaše odplata v nebesích.
Pak Šimon Petr řekl: „Máme si dělat
poznámky?“
A Ondřej řekl: „A to se máme učit nazpaměť?“
A Jakub řekl: „Bude se z toho psát písemka?“
A Filip se přidal: „Co z toho můžeme
zapomenout?“
A Jan navrhl, že stačí, aby se to naučil jen jeden
z nich.
A Matouš se ozval: „A jak to všechno souvisí
s reálným životem?“
A Jidáš to uzavřel: „Kdy už zas půjdeme dál?“
Nakonec jeden z přítomných farizeů požádal,
zda by mohl vidět Ježíšovy učební plány, a ptal
se, jaké konkrétní cíle sleduje Ježíšovo
vyučování v kognitivní oblasti.
A Ježíš zaplakal...

„*Pane Bože, co je to pro tebe tisíc let?*“
„*Chvilíčka.*“
„*A Pane Bože, co je to pro tebe tisíc dolarů?*“
„*Penízek.*“
„*Pane, prosím tě, dej mi penízek.*“
„*Jistě, počkej chvilíčku.*“

Co všechno může zaznít při čtení:

původně:

Přinesu ti v oběť žertvy, Hospodine ...
Čtení z knihy proroka Barucha ...
Když mu spílali, on jim to spíláním neoplácel...
Jako štítem ho věncíš svou přízní...
Posiluj v církvi naději ve tvou prozřetelnost
Ať pastýřská služba biskupů a kněží nám
dá poznat, že jsme děti Matky církve...
... sedí po pravici Otce...
... ty jediný jsi svrchovaný ...
... trpěl po panském Pilátem

... i protož, orodovnice naše...

Nejčastější poslední věty před smrtí:

- *A teď mě vyfoť na té skále*
- *Zprava dobrý!*
- *Pusť mě k tomu, já tomu rozumím.*
- *Zbijme ho, vždyť je sám.*
- *Klídek chlapi, to je nulák.*
- *Neboj, není nabitá.*
- *Hod' mi sem to kladivo!*
- *Divné, cítím plyn, rozsvít!*
- *Ty, že jsi mafján? Nevěřím!*
- *Pejsku, pojď sem!*
- *OK trenéře, v příštím kole ho
knokautuju.*
- *Drahá, nechceš řídit?*
- *Brzdy jsou hotové, jdu je vyzkoušet.*
- *Mohla byste mi přidat té vynikající
houbové omáčky?*
- *Ti chlapi z rozvědky nestojí za nic.
Žádné miny tu nejsou.*
- *Hele, užovka!*
- *Tady je silný led, to přejdeme.*

Přišel Ďábel k právníkovi do
kanceláře a povídá mu: „Zařídím, aby
tvůj plat byl 10x vyšší, abys měl ty
nejlepší klienty, budeš mít 5 měsíců
dovolené, všechny případy vyhraješ,
lidé tě budou mít rádi a dožiješ se 100
let. Jediné, co za to chci, je duše tvé
ženy, tvých dětí a dětí tvých dětí. Ty
budou už navěky odsouzeny
k pekelným mukám.“
Právník se chvíli zamýšlí a pak se
podezřívavě zeptá: „A kde to má
nějaký zádrhel?“

výsledek:

Přinesu ti v oběť čerty, Hospodine ...
Čtení z knihy proroka Barbuca ...
Když mu zpívali, on jim to zpíváním neoplácel...
Jako štítem ho věncíš svou přízní...
Posiluj v církvi naději ve tvou pozřetelnost .
Ať pastýřská služba biskupů a kněží nám
dá poznat, že jsme dědky Matky církve...
... sedí po krabici Otce...
... ty jediný jsi sprchovaný...
... trpěl pod polským pirátem
(event. pod koňským pirátem)...
... i proto, šrotovnice naše

Tříkrálová sbírka

O slavnosti Zjevení Páně 6. ledna 2005 uspořádá Charita tradiční Tříkrálovou sbírku, která bude pokračovat i v následujících dnech.

Jak vyjde farní zpravodaj

Vzhledem k nastávajícím svátkům a blížícímu se konci roku je tento farní zpravodaj dvojitým číslem. Příští číslo vyjde v neděli 16. ledna 2005.

Česká mše vánoční „Hej, mistře...“ Jakuba Jana Ryby

S nadcházejícím obdobím vánočních svátků se nejen do rožmitálských kostelů vrací také slavná Česká mše vánoční „Hej, mistře“ Jakuba Jana Ryby. Bylo už o ní napsáno a řečeno mnohé, stala se doslova symbolem českých Vánoc a zaznívá nejen u nás, ale i v zahraničí. U nás v Rožmitále je tradiční uvedení díla netrpělivě očekáváno a každoročně se stává cílem posluchačů z míst blízkých a značně vzdálených. Slyšet a především prožít Rybovku v Rožmitále je totiž něčím zcela zvláštním. Stačí se jen zaposlouchat do úvodních tónů starorožmitálských varhan a již jako bychom viděli samotného Rybu a další nám již neznámé, ale milé tváře našich předků, kteří před dvěma stoletími s pokorným srdcem a zbožnou myslí velebili svými hlasy či uměním hry na rozličné hudební nástroje narození Božího Syna. A i když se od té doby již mnohé změnilo, hodnota díla, jehož text i hudba vytryskly z Rybova zbožného srdce, zůstává nezměněna. Co přimělo autora, aby ve svých 31 letech napsal svou první a poslední ryze českou mši? Jaké okolnosti vedly jeho mysl k tvorbě vrocích veršů plných prosté a nenucené zbožnosti, jež se staly jednou z nejkrásnějších oslav Kristova narození? Těžko odpovědět. Můžeme však alespoň poodkrýt možné důvody, které se mohly, ale nemusely, stát Rybovi rozhodující inspirací.

Píše se rok 1796. Je tomu již více než rok od ukončení vleklého a nepříjemného sporu učitele Jakuba Ryby a faráře Kašpara Zachara. Výsledky Rybovy školní výchovy byly konečně uznány i jeho nadřízeným. S pokrokem a znalostmi svých žáků může být Ryba spokojen. Snad mělo být toto vše jistým zadostiučněním za vynaložené úsilí, dosud tak nedoceňované a pomohlo manželům Rybovým překonat těžké chvíle, neboť v dubnu tohoto roku přišli již o druhého syna. Co se odehrává v Rybově nitru, co ještě může podnítit zaujetí tvořivou skladatelskou činností? Již čtvrtý rok trvá válka mezi rakouskou monarchií a Francií a pro Rakousko se nevyvíjí zrovna příznivě. Spojenecké Prusko uzavírá s Francií separátní mír a válka se blíží k hranicím Čech. Do země proudí uprchlíci z Německa, Praha zahajuje přípravy k evakuaci. Lidé hledají útočiště v kostelích, utíkají se k zemským patronům a prosí o odvrácení válečných útrap. V západním území zavládly strach a nejistota. Tím větší radost přináší všem občanům zvěst o vítězství rakouských vojsk v bitvě u Würzburgu a Schwarzfeldu 3. září 1796. Francouzi se stahují za Rýn, bezprostřední nebezpečí je odvráceno. Všude se konají děkonné bohoslužby, vznikají oslavná díla, hlaholí zvony. S blížícím se adventem naděje na ukončení války stoupá. A snad právě tehdy se Ryba rozhodne oslavit tóny i slovy zrození Spasitele a vyjádřit tak odvěkou touhu lidstva po míru. Snad.

Jisté však je, že se o této skladbě nikde podrobněji nezmiňuje. V soupisu skladeb z let 1782-98 pouze uvádí: „*sedm pastorálních mší, z toho jedna česká*“. Také Rybův autograf díla dosud nebyl nalezen, známe pouze titulní list skladby s uvedením obsazení: 4 sóla, sbor, varhany, flétna, 2 klarinety, 2 lesní rohy, klarina-trubka, 2 housle, viola, violon-kontrabas, tympany a varhany. Také název, který se všeobecně vžil - *Česká mše vánoční* - pouze nahrazuje původní latinský titul *Missa solemnis Festis Nativitatis D. J. Ch. accomodata in linguam bohemiam musikamque redacta*. Existuje v četných opisech, některé její části byly provozovány samostatně jako pastorely, z praktické potřeby byly také některé její oddíly transponovány o tón níž. Text byl přizpůsoben současné jazykové praxi, postupně byly přidávány další nepůvodní party nástrojů. K přístupnosti přispělo především vydání notových partů Českou katolickou charitou revidované A. Michlem z r. 1961.

Základní forma mše jako skladby doprovázející a dotvářející liturgii se nazývá ordinarium a sestává z 6 hlavních částí, které jsou označeny úvodními slovy latinského textu, a mezi ně jsou pak vkládány proměnlivé části.

První část **Kyrie** (z řec. kyrios = pán) zahajuje prosbou Kyrie, eleison (Pane, smiluj se). Pro ni Ryba obvykle volil, jak napsal v deníku, hudbu plnou pokory a důvěry. V této skladbě se však od svého záměru poněkud odchýlil a latinský text zcela pominul. Cele ji svěřil dvěma sólovým mužským hlasům. Hned úvodní „*Hej, mistře, vstaň bystře*“ je sice na hony vzdáleno původní pokorné prosbě kodifikovaného textu, ale již od počátku díla Ryba tuto i další části podřídil dějové linii vánoční hry, v níž se pastýři chystají do Betléma oslavit Ježíšovo narození. Mladý pastýř budí svého mistra (správce ovčína) a oba hledají příčinu rozličných přírodních úkazů: „*Vzhledni na jasnost, nebes na švarnost*“, „*měsíc jasně plápolá*“, „*denice již vychází*“, „*z hájů volá zvěř, cvrlikáním přelibým ptáčků zvučí keř, rozléhá se les*.“ Rozespálý mistr je zprvu mrzutý, ale když zaslechne „*libé hraní*“ zaujatě se podivuje nad neobyčejnou situací. Po dvojzpěvu „*Co jest to, co jest za libé hraní*“, uznává mistr vážnost situace: „*Jsem rád, žeš mne probudil k tomu podívání*“ a pojme úmysl běžet tam, „*kde to libé zní*“.

Druhý oddíl **Gloria** (z lat. gloria = sláva) je chvalo zpěvem oslavujícím narození Krista, skladatel zde vždy volí veselý ráz hudby. I tato část v Rybově podání začíná slovy „*Sláva budiž Bohu velikému, pokoj lidu všemu pokornému*“, zde se tedy Ryba alespoň částečně přidržuje kodifikovaného textu. To andělé oznamují Kristovo narození. Ohromený mistr hledá slova: „*Co je to, kde je to, co to slyším za hlas, jenžto volá na nás*“, aby opětovně uznal mimořádnost okamžiku: „*To musí něco znamenat, musím hned stádo domů hnát, vzbudím svou chasu, aby tu krásu pozorovala, a pak se mnou šla k Betlému, jak jsem slyšel, z oblohy když hlas vyšel*.“ V dvojzpěvu tenoru a altu „*To jest jasnost skvostná*“, zvukomalebně podloženém doprovodem orchestru, zaznívá údiv nad nádhernou betlémské noci. V závěru oddílu pak mistr zvěstuje radostnou zvěst ostatním a všichni radostně volají „*Pojďme tam*“ a „*alleluja*“.

První vložená část **Graduale** (z lat. gradus = stupeň; při něm kněz vystupuje po stupních na místo, odkud bude vykládat Písmo) je cele věnována svolávání co nejšířšího okruhu lidí: „*Vzhůru, bratři, jenom čerstvé vstávejte*“, „*Jeden svolá všecku chasu*“. Mistr volá pastýře jménem „*Ferdo*“, „*Jožko*“, „*Janku*“ a posílá je i do vzdálenějších míst kraje: „*Běž hned za háj, vzbudiž celý Zálesní kraj*“, „*jdi za horu*“, „*svolej lidi v b(B)oru*.“ Snad právě zde nejvýrazněji vstupuje do Rybova díla realita jeho doby i s názvy konkrétních míst našeho kraje a křestními jmény tehdejších obyvatel. Svolávají „*dobré hudec, zpěváky a hodné trubce*“, kterých zde v Rybově době bylo zajisté mnoho. Celý oddíl pak končí jasným odhodláním „*K Betlému teď půjdeme, Boha slavit budeme*“.

Credo (z lat. credo = věřím) je vyznáním křesťanské víry. V Credo Rybovým ovšem vrcholí přípravy na cestu: „*Již se jen připravte, hudby si upravte*.“ Po dotazech „*Copak máme s sebou vzítí aneb nač pak máme hrátí*“ následuje nádherné basové sólo „*V pravé pobožnosti*“, líbeznou melodii pak střídají dotazy sboru „*Kdopak dary ponese*“, kterým bas odpovídá „*Ty nám Tomek poveze*“. Po vroucím zpěvu celého sboru tato část vrcholí slavným „*alleluja*“ a mohutnou oslavou Boha Otce: „*Sláva buď Tobě, Bože, věčný, Bože velký, nekonečný, ve své moci jsi jediný*.“

Druhým vloženou část **Offertorium** (z lat. offertorium = obětování) zahajuje líbeznou melodii flétna s doprovodem orchestru. Zástup již dospěl do Betléma, bas zpívá „*V pokoře poklekněme*.“ Všichni žasnou „*To jest Dítě vznešené*.“ Následuje vroucí prosba „*Obdar všechny milostí, zblaž nás věčnou radostí, uděl nám požehnaní, pokojné obcování*.“ Po výzvě mladého pastýře „*Nuže, bratři, zahrajeme*“ a mistrově „*Naštymujte hudby jasné*“ přednáší celý orchestr svůj hudební dar malému Ježíškovi. Závěrečný sbor „*S radostí a plesáním*“ oslavuje Boha podobně jako v předcházející části, tentokrát se však zaměřuje na oslavu Boha Syna „*Ježíš Vykupitel náš, vytrh z služebnosti nás*“.

Nejkratší část mše **Sanctus** (z lat. sanctus = svatý) je andělským hymnem. I zde se Ryba vrací k původnímu textu „*Nebe, hlásej „Svatý“, obloho, zněj „Svatý“. Nejvyšším On Pánem jest, Nejvyššímu budiž čest!*“ Zpočátku volí velebný dvojzpěv ženských hlasů, aby vše vygradoval do svižně pojaté mohutné oslavy Boha Tvůrce: „*Nebe, země hlásejte, chvály, slávy zpívejte*“.

Benedictus (z lat. Benedictus = Požehnaný) je věnován oslavě zrozeného Spasitele. Celý zástup vyznává: „*Tu se jemu obětujeme, pravou lásku příslibujeme, Tobě chceme sloužit vždy, tím pak dojdeme věčné mzdy*.“ Vroucí prosbu „*Rozpal hojně srdce láskou víc a více*“ svěřil Ryba sólovému sopránu.

V dojímavém závěrečném zpěvu „*O Dítě, dopřej milosti, ať s Tebou vejdem v radosti, blažené věčnosti*“ prosí zbožné Rybovo srdce o spásu pro každého z nás.

Agnus Dei (z lat. Agnus Dei = Beránek Boží) pojal Ryba jako rozloučení s nebeským Dítětem. Všichni se poroučejí do jeho ochrany a několikrát co nejzbožněji opakují: „*Uděl nám všem pokoj svatý, po němž všichni dychtíme*.“

Communio (lat. sv. přijímání) nebo také Závěr je finální částí celého díla. Použitím názvů jednotlivých hudebních nástrojů, užitých k chvále Boží je jakousi parafrází žalmu 150. Vrcholí mohutnou oslavou trojjediného Boha: „*Budem chválit svého Otce z upřímného ctného srdce, písňemi, modlitbami, milováním, Tě zýváním: Otce Boha, jeho Syna, též i Ducha, budem vždy velebiti, Tě na věky chváliti. Budiž veleben, až na věky, amen*.“

Příznačnými jsou pro celou skladbu pestrý rytmus a krátké, dobře zapamatovatelné motivy vyvěrající z lidové melodiky. Nejedná se ani tak o mši v pravém slova smyslu, jako spíše o vánoční kantátu založenou na motivech pastorálních. Současná praxe neuvádí její části na místech ordinaria ale propria, tedy shodně jako mešní píseň, s jedinou výjimkou, kterou je Sanctus.

I přes všechny dosud neobjasněné okolnosti vzniku, prvního uvedení, následná a do současnosti trvající kritická hodnocení, odsouvání skladby mimo liturgii pro její „přílišnou lidovost, jednoduchost a prostotu a v neposlední řadě neliturgičnost“, zůstává pro ty, kteří jí chtějí rozumět a prožít vzácným pokladem, neodmyslitelně spjatým s liturgií oslavující Kristovo narození.

Nebylo Rybovým cílem posluchače ohromit, oslnit pompézností, leč prostě, bez patosu, ale na druhou stranu dostatečně vroucně, opravdově a ne povrchně, s nenucenou zbožností bez velkých gest a laciných frází, ale způsobem nedegradujícím velikost a hloubku okamžiku, srozumitelně navodit atmosféru oné svaté noci i události na ni navazujících. Chtěl oslovit lidi různých společenských vrstev, vzdělání i věku, vtáhnout jednoho - každého posluchače do radostného děje, aby jej mohl ve svém srdci opravdu prožít, ne pouze pasivně vnímat jako něco nedosažitelného.

Jako by měl Ryba na mysli právě tuto skladbu, když ve svém deníku píše: „*Ach, Bože! Ty Otče všech, Ty bys měl odmítnouti naše dětinné, důvěřivé modlitby, vyzpívané Tobě s radostnou myslí, slova díky, chvály, úcty jen proto, že je radostně přednášíme? Ne, Bože! Ty chceš, abychom Tě zývali s dětinnou, důvěřivou a upřímnou úctou a pokorou. Abychom Tě volali a velebili zpěvem nevinného, radostného srdce. Abychom Tobě s dětinnou láskou a prostotou otevírali svá srdce a podávali Ti je s radostí k oběti. K tomu nás nabádá vše, co jsi stvořil*.“

Byl si vědom, že skladatel musí své posluchače znát a že největším a nejmocnějším kouzlem na ně působí tehdy, „*když to, co jako řečník vykládá, také plným srdcem cítí; v tom spočívá přitažlivá síla, tajemná náklonnost duší, úžasná moc, jež v okamžiku pohne celé shromáždění k nejušlechtiljším činům. Co jde od srdce k srdci. ... Krátce - je nutné, aby skladatel uměl promluvit k různým srdcím, a to se stane tehdy, když skladby vytrysknou opravdu z nitra skladatelova*.“

Je nad vší pochybnost, že právě toto se mu prostřednictvím České mše vánoční skutečně podařilo.

Požehnané Vánoce Vám všem.

Ivana Hoyerová

Vánoce jsou svátky radosti a patří k nim tedy i smích (o Silvestru nemluvě). Vzhledem k tomu, že i vážení teologové uznávají, že Bůh má smysl pro drsný humor, neboť jinak by nemohl stvořit člověka, opovažujeme se s bázní a třesením znesvětit tento důstojný časopis několika pokusy o Vaše rozesmání: